

Име

Държавно лесничество "Трън", административна принадлежност РУГ Кюстендил. Лесоустройствен проект 2002 година, ревизионен период 1992-2001.

Местонахождение

Държавно лесничество "Трън" носи името на град Трън - единственият град в района и негов естествен административен център.

Територията на лесничеството попада в границите на Пернишка област. На север и запад то граничи чрез държавната граница на България с република Сърбия, на изток с държавни лесничества "София", "Брезник" и "Земен", а на юг с държавно лесничество "Кюстендил". В тези граници на лесничеството попада **община Трън**.

Населените места в района са: град Трън и селата Банкя, Бераинци, Богойна, Бохова, Бусинци, Бутроинци, Велиново, Видрар, Врабча, Вукан, Главановци, Глоговица, Горна Мелна, Горочевци, Джинчовци, Докъовци, Долна Мелна, Дълга Лука, Ездимирци, Еловица, Ерул, Забел, Зелени град, Кожинци, Костуринци, Къшле, Лева река, Лешниковци, Ломница, Лялинци, Милковци, Милославци, Мракетинци, Мрамор, Насалевци, Неделково, Парамун, Пенковци, Проданча, Радово, Рани луг, Реяновци, Слишовци, Стайчовци, Стрезимировци, Студен извор, Туроковци, Филипковци, Цегриловци, Шипковица, Ярловци - общо 52 на брой.

Географско положение

ДЛ "Трън" се намира в най-северозападната част на Западна Средна България. Представлява един голям горски комплекс, прекъсван от по-големи или по-малки голи площи - земи от селскостопанския фонд и обхваща земите от Руй планина през Знеполе до планинската област Краище, на изток до Завалска планина, на запад до Милевска планина, по билото на която върви държавната граница.

Районът на лесничеството има неправилен форма с дължина в посока север-юг около 35 км и ширина в посока изток-запад около 29 км.

Релеф

Релефът на ДЛ "Трън" е планински и представлява сложна мозайка от планински вериги и котловини с различна ориентация.

На север се издига Руй планина с най-висок връх Руй (1706 м). Нейните южни и източни склонове изцяло попадат в лесничеството. От главното било към Знеполе се спускат къси стръмни била, които очертават хидрографската мрежа на множеството леви притоци на река Ерма.

На юг от Руй планина се намира голямата котловина Знеполе, която започва от с.Стрезимировци и се простира от двете страни на река Ерма до гр.Трън. Знеполе е високо поле с надморска височина 750 м.

На юг от Знеполе релефът е очертан от хребети и долини на планинска верига Краище. Главното било на Краището е вододел между река Ерма и река Струма. На север от него към Знеполе и Филиповското поле се спускат полегати, заоблени била, а на юг се спускат дълги, полегати, заоблени била, които очертават водосборите на реките Мелна и Пенковска и множество долове притоци на река Струма.

На югозапад от Краище непосредствено до Сръбската граница се намира Милевска планина. Главното ѝ вододелно било е "Бели камък" с най-висок връх – връх Кървав камък (1737 м).

На изток лесничеството обхваща западните склонове на Завалска планина. Главното ѝ вододелно било има посока югоизток-северозапад. От това било на запад към река Ябланица се спускат гребеновидни стръмни била. Югозападно от Завалска планина около река Ябланица се очертава Филиповското тясно поле, което на запад се загражда от Парамунските възвишения и планината Стража. Тази верига има характера на релефа на Краище и е непосредствено свързана с него. Характеризира се със стръмни западни и полегати източни склонове.

Най-ниската точка на лесничеството е при вливането на река Ябланица в река Ерма под село Богойна - 590 м н.в., а най-високата - 1730 м н.в. Средната му надморска височина е 980 м.

Таблица № 1

за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	Площ в хектари	%
равно (0-4)	29,5	0,1
полегато (5-10)	490,0	1,5
наклонено (11-20)	8433,7	26,3
стръмно (21-30)	19608,1	61,3
мн.стръмно (над 31)	3463,8	10,8
Общо:	32025,1	100,0

Хидроложки условия

Хидроложките условия в района на ДЛ “Трън” са доста разнообразни. Множеството реки и долове очертават два гидрографски басейна, вододел на които се явява главното било на планинската верига Краище.

Най-голямата река, която пресича територията на лесничеството, е Ерма. Тя извира в република Сърбия и навлиза в България при с.Стрезимировци. Тече на изток през Знеполе и достига до гр.Трън като тече в широко корито, коригирано и обхванато с диги. След гр.Трън водите навлизат в скалисто тясно русло и преминават през много тесен пролом - “Ждрелото” на река Ерма, обявено за природна забележителност. Под село Богойна Ерма отново излиза от страната и близо до град Пирот се влива в река Нишава.

Левите ѝ притоци извират от планината Руй и са къси и стръмни, а водосборите им - ерозирани. През лятото пресъхват с изключение на река Зелениград и Селска река. Десните притоци са по-дълги и с постоянен дебит, но в сухи години и те пресъхват в отделни участъци от теченията си. По-големи притоци са Боховска река, Мраморска река, Бусинска река и Глоговишка река. Всичките извират от Краище. Най-голям десен приток е река Ябланица, която пресича Филиповското поле и събира водите на доловете от Завалска планина, Парамунските възвишения и планината Стража.

Реките и доловете, които водят началото си от района на лесничеството и се вливат в река Струма, извират от Краище и Милевска планина.

Река Шипковишка събира водите си от Милевска планина и само горното ѝ течение се намира на територията на лесничеството. Влива се в Треклянска река.

Река Мелна води началото си от хребетите над село Горна Мелна, които са част от Краището. В село Долна Мелна приема най-големия си приток - Къшледжийска река, която извира от Милевска планина. Има непостоянен дебит, защото повечето от притоците и пресъхват през лятото.

Река Пенкъвска също е с непостоянен дебит. Води началото си от Краището в землището на село Горочевци, като протича в тясна, заравнена долина, заета от ниви и ливади. По-големи притоци са Лева река и Клисурски дол. След село Пенкъвци приема името Пенкъвска и се влива в Дивлянска река.

Единственото водохранилище със стопанско значение е язовир “Ярловци”.

Като цяло може да се каже, че водните течения в лесничеството са с непостоянен дебит, което се отразява неблагоприятно на насажденията. Максималният воден отток е през пролетта, а минималният - през есента. Планинският характер на водосборите на реките в чертите на горския фонд предопределя малкото разпространение на крайречни месторастения.

Геоложки строеж

В геолого-петрографско отношение районът на ДЛ “Трън” е твърде разнообразен. Най-широко застъпени са мезозойските (Юра, Креда) седименти със силно изразена диагенеза и тектонско влияние. На места на повърхността излизат и по-стари такива (Камбрий). Седиментите са представени е от алтерниращи пясъчници, мергели, конгломерати и аргилити. Има обособени типично карбонатни участъци (Юра, Креда) от варовици, доломити и прослойки от пясъчливи варовици. По-значително е разпространението им в района на Парамунските възвишения и долината на река Ябланица.

Масивни скали (гранити, амфиболити и гранодиорити) от Долния Палеозой (Карбон, Перм) са разпространени в района на връх Руй и в района между селата Глоговица, Велиново, Милкъвци и Ерул (мина “Злата”). По нови Палеогенни скали от Терциера

(дацити и риолити) са разпространени на север от село Насалевци и в района на селата Лешниковци и Ярловци.

От метаморфните скали са разпространени гнайси и гранитогнайси (Докамбрий и Камбрий) в района на Долна Мелна и по цялата граница със Сърбия и слюдени и глинести шисти и метадиабази (Ордовик) в района на Шипковишка река и село Бусинци.

Климатични условия

Климатичните условия имат решаващо значение за формирането на отделните типове горски месторастения и за горскорастителното райониране. Според класификационната схема на Събев и Станев "Климатични райони на България и техният климат" (1963), територията на ДП "Трън" се намира в Европейско-континенталната климатична област - Умерено-континенталната климатична подобласт и обхваща три климатични района, а именно:

Климатичен район на високите полета на Западна Средна България

Припланински и нископланински климатичен район на Западна Средна България

Планински климатичен район

- Среднопланинска част

Климатичен район на високите полета на Западна Средна България

Климатичните условия в този район се предопределят в голяма степен от особености на терена - котловинни полета, със значителна надморска височина, оградени с планински възвишения. Въпреки защитата на Стара планина от север нахлуват студени въздушни маси, поради което зимата тук е студена, както в районите на Дунавската равнина. Затворените котловини задържат студения въздушни маси и създават условия за допълнителното им радиационно изстиване.

Пролетта е хладна (средната температура през април е между 7,5°C и 10°C), а през лятото средните температури достигат до 17-20,5°C.

Разпределението на валежните суми е с изразен зимен минимум (80-120 мм) и летен максимум (170-210 мм). През януари около 60% от валежите са от сняг. Снежната покривка се задържа средно 50-60 дни. Многобройните източници на замърсяването на въздуха в района са причина и за чести мъгли през зимата. Късни пролетни мразове има до края на април, а първите есенни мразове падат от началото до средата на октомври. Вегетационният период продължава 5-6 месеца.

Поради по-хладния климат и сравнително високата пролетна и лятна сума на валежите, летните засушавания в района са по-слаби, отколкото в Северна и Средна България. Затвореният характер на котловините прави района запазен от силни ветрове.

Припланински и нископланински климатичен район в Западна Средна България

Климатичните условия в този район се определят главно от сравнително голямата надморска височина (750-1000 м), наклонените терени и изложенията.

Зимата е студена и с минимални валежи, но средните минимални температури не са толкова ниски, както в котловинните полета. Снежната покривка се задържа 60-80 дни. Най-силните ветрове духат през февруари, главно от югозапад. През този сезон често падат мъгли. Пролетта е хладна и настъпва сравнително късно - средната денонощна температура на въздуха се задържа устойчиво над 5°C едва към края на март, началото на април. Характерни са късните пролетни мразове, които се прекратяват обикновено около 18-20 април. Средната юлска температура на въздуха е около 16,5-19,5°C, но максималната температура не надвишава 34°C. Летните валежи са най-големи (200-235 мм). Това създава благоприятни условия за овлажняване на почвата през периода на вегетация.

Още през първата половина на октомври температурата на въздуха спада под 10°C, а първите есенни мразове настъпват около 20 октомври. Вегетационният период продължава 5-6 месеца.

Планински климатичен район

Този климатичен район се е оформил в районите с надморска височина над 1000 метра. С оглед на бързото изменение стойностите на метеорологичните елементи във вертикално направление той се разделя на две части: Среднопланинска част до 2000 метра и Високопланинска част - от 2000 до 2208 метра надморска височина.

Зимата в среднопланинската част е студена - средната януарска температура е от -7°C до -3°C, но абсолютните и средните минимални температури не са много ниски, поради наклонения терен, който не позволява задържането и преохлаждането на въздушните

маси. Снежната покривка се задържа устойчиво в продължение на 4-5 месеца. Най-често мъгли падат през този сезон. Пролетта настъпва късно, с много голяма облачност и също с доста чести мъгли. Късните мразове се задържат дълго (до 2 май). Лятото е хладно (средни температури от 10°C до 16,5°C). Валежните суми в района са доста високи, като най-малко валежи падат през зимата (130-200 мм) и есента (170-250 мм), а валежният максимум е през лятото (230-400 мм). Вегетационният период продължава до 5 месеца.

На територията на държавно лесничество "Трън" има една метеорологични станции в град Трън - 706 м.н.в.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в Таблица № 2 и Таблица № 3.

Таблица № 2
за температурата на въздуха

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Климатичен район на високите полета на Западна Средна България (550-1000 м н.в.)	7,0 / 10,0	-19,0 / -24,0	32,0 / 36,0
Припланински и нископланински климатичен район на Западна Средна България (700-1000 м н.в.)	7,5 / 9,0	-16,0 / -20,0	32,0 / 34,0
Планински климатичен район среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	7,0	-20,0 / -21,5	22,0 / 31,0

Таблица № 3
за количеството на валежите

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец максимална валежна сума	Месец минимална валежна сума
Климатичен район на високите полета на Западна Средна България (550-1000 м н.в.)	545-635	VI	II
Припланински и нископланински климатичен район на Западна Средна България (700-1000 м н.в.)	650-800	VI (V)	II, III
Планински климатичен район среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	760-1150	VI, V	II

Почви

На територията на ДЛ "Трън" са установени следните типове и подтипове почви: канелени горски излужени; кафяви горски - светли, преходни и тъмни; хумусно-карбонатни; алувиално-делувиални.

Таблица № 4
за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	Площ в ха	%
алувиално-делувиална	18,1	-
канелена горска излужена	4185,9	13,1
кафява горска тъмна	4751,5	14,8
кафява горска преходна	18832,9	58,8
кафява горска светла	2106,0	6,6
хумусно-карбонатна	2130,7	6,7
Всичко:	32025,1	100,0

В резултат на безразборни сечи и прекомерна нерегулирана паша в миналото, в голяма част от горите и горските земи, особено на наклонени и стръмни терени са се развили значителни ерозионни процеси. Това в най-голяма степен важи за южните склонове на Руй и Завалска планина и отчасти Краище. Общата площ на земите от горския фонд обхванати от ерозия е 8404,7 хектара или 24,3% от площта на лесничейството.

Растителност

Територията на ДЛ "Трън" попада в Мизийска горскорастителна област (М), Крайщенско-Ихтиманска подобласт. Заема един пояс със съответните подпояси в него, а именно:

М-II - Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (600-1800 м.н.в)

М-II-1 - Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (600-1000 м.н.в)

М-II-2 - Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (1000-1500 м.н.в)

М-II-3 - Подпояс на горнопланинските смърчови гори (1500-1800 м.н.в)

Естествената растителност в подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела е представена от издънкови гори с участие на цер, горун, бук, габър и други. На хумусно-карбонатни почви участие в състава има косматият дъб. Характерна особеност за лесничейството е, че тези гори са предимно смесени, с участие на няколко дървесни вида в състава. Това от една страна е фактор, който обуславя по-високата устойчивост на насажденията, но от друга - създава предпоставки за нежелана смяна на дървесните видове при неправилно изведени сечи. От създадените култури най-разпространени са тези от черен и бял бор и акация. По-рядко използвани са дуглазка, ясени, липи, тополи, червен дъб и други. По-добро е състоянието на боровете, а по-лошо - на акацията и ясените. На много места боровете са се натурализирали и се възобновяват в съседните голи площи.

От храстите са разпространени глог, дрян, леска, шипка и келяв габър. Последният на места е изместил естествената растителност, вследствие неправилно стопанисване и е станал основен лесообразувател. В голяма част от издънковите дъбови насаждения подлесът затруднява естественото възобновяване.

Подпоясът на среднопланинските гори от бук, ела и смърч обхваща по-високите части на планините Руй, Краище и Милевска. Естествената растителност е представена от семенни и издънкови чисти и смесени букови гори с участие на зимен дъб, габър и трепетлика. От създадените култури най-разпространени са тези от бял бор и по-рядко смърч, бреза, дуглазка и черен бор. И тук боровете са се натурализирали и се възобновяват в съседните голи площи.

От храстите са разпространени леската и ивата, като на места затрудняват естественото възобновяване.

В подпояса на горнопланинските смърчови гори естествената дървесна растителност е представена от семенни букове. От храстите са разпространени ива и зелена елша.

Общо за лесничейството може да се каже, че иглолистните насаждения са с вторичен произход.

Таблица № 5

Разпределение на площта по дървесни видове

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Бял бор	7356,4	24,6	6354,2	21,3
Смърч	50,1	0,2	42,8	0,1
Черен бор	3565,5	11,9	3693,4	12,4
Ела	0,5	-	0,6	-
Дуглазка ела	23,9	0,1	26,4	0,1
Лиственица	1,4	-	1,4	-
Веймутов бор	2,5	-	3,5	-
Бук	10306,9	34,5	11640,3	38,9
Червен дъб	3,1	-	15,5	0,1
Зимен дъб	3042,1	10,2	3443,8	11,5
Благун	178,9	0,6	136,2	0,5
Цер	2408,5	8,1	2136,8	7,1
Габър	1680,8	5,6	1337,5	4,5
Бряст	0,6	-	-	-

Трепетлика	101,8	0,3	73,9	0,2
Явор	9,1	-	60,6	0,2
Бреза	19,8	0,1	13,2	-
Мъждрян	328,2	1,1	265,7	0,9
Акация	283,6	1,0	314,3	1,1
Космат дъб	217,7	0,7	117,5	0,4
Келяв габър	115,8	0,4	94,1	0,3
Върба	2,3	-	0,3	-
Джанка	1,2	-	0,9	-
Елша	1,8	-	2,5	-
Ива	61,0	0,2	-	-
Клен	35,7	0,1	27,3	0,1
Круша	0,1	-	1,1	-
Леска	38,7	0,1	10,2	-
Дребнолистна липа	2,7	-	4,3	-
Сребролистна липа	0,4	-	3,0	-
Люляк	8,1	0,1	7,6	0,1
Череша	0,8	-	8,1	-
Шестил	4,4	-	15,5	0,1
Американски ясен	0,4	-	0,6	-
Планински ясен	4,9	-	7,4	-
тп Vachelieri	0,2	-	2,3	-
тп I-214	4,1	-	1,4	-
ВСИЧКО	29878,1	100,0	29878,1	100,0

Характеристика на горския фонд

Общата площ на ДЛ "Трън" е 34576,8 ха.

Общата предоставена площ от държавния горски фонд на други ведомства е 26,19 ха, от които 4,05 ха залесена и 22,14 ха незалесена.

По вид на собствеността разпределението е дадено в Таблица № 6.

Таблица № 6

Разпределение на площите по собственост

Собственост	Площ в ха	%
Държавна	29202,8	84,5
Частна	3646,6	10,5
Временно стопанисвани от общината	1320,7	3,8
Религиозна	406,7	1,2
ОБЩО:	34576,8	100,0

Таблица № 7

Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	29878,1	86,4
Незалесена дървопроизводителна площ	2147,0	6,2
Недървопроизводителна площ	2551,7	7,4
Горски пасища	-	-
ОБЩО:	34576,8	100,0

Таблица № 8

Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	13980,9 / 11586,3	40,4 / 38,8
Широколистни високоствъблени	4093,7 / 3554,7	11,8 / 11,9
За реконструкция	2972,9 / 2106,4	8,6 / 7,1
Издънкове за прерастване	-	-
Издънкове за превръщане	13085,1 / 12203,9	37,8 / 40,8
Нискоствъблени	444,2 / 426,8	1,4 / 1,4
ВСИЧКО:	34576,8 / 29878,1	100,0

Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 9.

Таблица № 9

Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	12648,2	10478,8	14684,2	13180,6	27332,4	23659,4
Защитни	1135,0	987,8	5436,6	4685,6	6571,6	5673,4
Рекреационни	146,7	72,7	413,1	372,3	559,8	445,0
Защитени	-	-	8,7	-	8,7	-
Други	51,0	47,0	53,3	53,3	104,3	100,3
Общо ЗРЗТ	1332,7	1107,5	5911,7	5111,2	7244,4	6218,7
Общо ДСФ+ЗРЗТ	13980,9	11586,3	20595,9	18291,8	34576,8	29878,1
Горски пасища	-	-	-	-	-	-
ОБЩО	13980,9	11586,3	20595,9	18291,8	34576,8	29878,1

В лесоустройственият проект от 1992 година е предвидено общо ползване в размер на 612730 куб.м (средно годишно 61273 куб.м), от което 14973 куб.м годишно от главни сечи и 46300 куб.м годишно от отгледни сечи и санитарни сечи. Отсечени са общо 243722 куб.м (средно годишно 24372 куб.м) или 39,8% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 45100 куб.м (ср. год. 4510 куб.м) или 30,1%, а от отгледни и санитарни сечи 198622 куб.м (ср. год. 19862 куб.м) или 42,9% от предвиденото. Настоящото лесоустройство предвижда общ добив от 792605 куб.м без клони или средно годишно 79260 куб.м – 25830 куб.м добив от главни сечи и 53430 куб.м от отгледни и санитарни сечи.

Санитарно състояние на гората

Състоянието на горите в района на ДЛ "Трън" е добро - 95,5% от дървостойките не са засегнати от повреди, или засегнатите дървета представляват едва 4,5% от общия брой.

През последния ревизионния период нападенията най-често са причинявани от дъбовата листоврътка, педомерката и буковия скокльо в горите от широколистни дървесни видове, а от самотната борова листна оса и боровия ликояд в иглолистните. Установени са незначителни площи, в които част от дървостоя е поразен в различна степен от кореновата гъба и съхнене по дъба.

По-разпространени са следните повреди:

снеговал - разпространен е сред културите от бял (2,0%) и черен бор (2,6%). Основната причина за появата на тази повреда е закъсняло извеждане на отгледни сечи и избора на неподходящи месторастения за създаване на новите бялборови култури. Процентът на засягане на дървостойките е в рамките на 10-15%, най-често под формата на котли, като рядко се налага извеждането на санитарна сеч върху цялата площ.

суховърши - засегнати са предимно издънковите дъбови гори (11,1% от зимния дъб, 6,9% от благуна и 6,1% от цера), както и акациевите насаждения (9,1%). Основна причина за отслабване на жизнените функции на издънковите гори е относителното им застаряване, а в нискостъблените гори от акация ненавременното извеждане на главните сечи.

клоносек - тази повреда е характерна за по-голямата част от семенните дъбови насаждения, в по-незначителна степен за буковите и церови такива. При нея в резултат на добива на листников фураж от стоящи жизнени дървета се влошават рязко качествата на дървесината на последни, понижава жизнеността им и предизвиква пълна загуба на прираст.

гниене - това е най-разпространената повреда на територията на лесничеството; обхваща 4,0% от общата му залесена площ. Най-засегнати са буковите семенни насаждения (11,0%) над 80-100 годишна възраст. Обект на поражение са престарелите високостъблени насаждения.

През ревизионния период 1992-2001 год. са възникнали три големи пожара, съответно през годините 1997, 1998 и 2000 год., като те са обхванали обща площ 319,7 ха. Тук не

са включени площите, засегнати от малки локални пожари, потушени с помощта на местното население. Степента на увреждане при пострадалите иглолистни дървостои е по-висока в сравнение с тази на повредените широколистни такива. В по-голямата си част пожарите са били низови. В младите борови култури са констатирани и върхови пожари.

Повредите от паша са сведени до минимум, но независимо от полаганите усилия при теренно проучвателните работи бяха констатирани подотдели, в които новосъздадените култури са били засегнати в различна степен от паша.

Странични ползвания

Таблица № 10

За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (1992-2001) средногодишно	Реализирано средногодишно	Предвидено по ЛУП (2002-2011) средногодишно
Паша - площ	хектари	21607	19399	12408,1
Едър добитък	брой	14474	312	21718
Дребен добитък	брой	88102	2564	104247
Сено	тона	30	-	15
Листников фураж	пр.куб.м	-	-	-
Билки	тона	-	0,53	3
Гъби	тона	-	0,53	5
Дрянови пръчки	брой	-	30	
Елхи	брой	-	1338	1500

Лечебни растения

На територията на ДЛ "Трън" са разпространени следните лечебни растения, чиито плодове, цветовете, корени и кора могат да се използват в медицината:

Бял пелин (Artemisia alba - сем.Asteraceae)

Ароматен храст, растящ на варовити скалисти, често силно ерозирани терени. Светлолюбив ксерофит, цъфти VII-VIII, плодоноси X-XI.

Лазаркия (Galium odoratum - сем. Rubiaceae)

Многогодишно тревисто растение, растящо в сенчести, предимно буково-габъррови гори. Цъфти V-VII, плодоноси VII-VIII. Сенколюбив мезофит.

Багрилна жълтуга (Genista tinctoria - сем.Fabaceae)

Храст, висок 30-60 см. Расте из храсталаци и просветлени гори, по тревисти и каменисти места. Умерено светлолюбив мезофит. Цъфти V-VII, плодоноси VIII-X.

Кукуряк (Helleborus odoratus - сем.Ranunculaceae)

Многогодишно тревисто растение, отровно. Среща се в габърново-горуновия и буковия пояс. Светлолюбив, сенкоиздържлив мезофит. Цъфти III-IV.

Лечебна комунига (Melilotus officinalis - сем.Fabaceae)

Двугодишно растение, растящо по влажни тревисти места до 800 м.н.в., светлолюбив мезофит. Цъфти VI-VIII, плодоноси VII-IX.

Обикновен гръмотрън (Ononis arvensis - сем.Fabaceae)

Многогодишно тревисто растение, разпространено до 1600 м н.в. Расте по края на горите и из храсталаци на добре осветени места, като често образува пълтни популации. Светлолюбив мезофит. Цъфти VI-IX, плодоноси VIII-X.

Планинска чубрица (Satureja montana - сем.Lamiaceae)

Полухраст, достигащ 20-40 см. Расте по ерозирани храсталачни и каменисти места, върху варовик до 1000 м н.в. Среща се в ксеротермни храстово-тревни съобщества. Образува и самостоятелни съобщества. Светлолюбив вид, участващ в ценози от типа на планинско-ксеротермичната полухрастова растителност, като доминант. Цъфти VII-IX, плодоноси VIII-X.

Чемерика (Veratrum album - сем.Liliaceae)

Многогодишно тревисто растение, отровно. Расте из влажни планински ливади и пасища. Цъфти VI-VIII, плодоноси X.

Освен посочените сравнително рядко събирани лечебни растения, на територията на ДЛ "Трън" се срещат и следните широко разпространени и по-масово събирани видове:

дребнолистна липа - среща се единично в дъбовите и букови гори на територията на цялото лесничество. Ниската гъстота на популацията не позволява по-значителни добиви на цвят.

глог, шипка, дрян, трънка - масово разпространени храсти от 0 до 1200 м н.в. Участват като подлесен елемент в дъбовия и долната част на буковия пояси. На голи площи формират гъсти труднопроходими храсталачни съобщества. Има значителни скрити резерви за добив не само на билки, а и на горски плодове.

малина - среща се предимно на сечища в горната част на буковата зона (1200-1700 м н.в.). На места формира гъсти съобщества, които затрудняват възобновяването на горите.

черна боровинка - рядко разпространена в зоната на горната граница на гората и в районите непосредствено над нея (1400 - 1700 м н.в.). Плодоношението силно зависи от климатичните условия по време на цъфтежа (май - юни) и е неравномерно по години.

жълт кантарион - широко разпространен на голи площи в съседство с гори (600-1600 м н.в.). Ниските изкупни цени през последните три години намалиха събирането му, което спомогна за възстановяване на популацията.

бял равнец - широко разпространен върху запустели голи площи (0-800 м н.в.). Възможностите не се използват рационално.

маточина - среща се на влажни места в дъбовите и букови гори (600-1200 м н.в.). Стопанското и значение е незначително.

тревист бъз - многогодишно тревисто растение. Расте масово в плътни популации край потоци, храсталаци, сечища до 1400 м н.в. Мезофит, привързан към богати и влажни почви.

Видове от “Червена книга на НР България” и защитени от закона

Съгласно флористичното райониране на България територията на ДЛ “Трън” попада в Знеполски флористичен район. Растенията, включени в Червената книга, са разпределени в 3 категории: редки - 13 вида; застрашени - 2 вида; изчезнали няма. Трябва да се има предвид, че данните не са актуализирани и търпят изменения.

Редки видове:

Купанов лук (*Allium cupanii* - сем. Liliaceae)

Многогодишно луковично растение. Разпространение - Знеполе. Обитава сухи, каменливи, тревисти и храсталачни места, с плитка почва на варовити терени до 1150 м н.в. Среща се единично или на групи. Цъфти - VII, плодоноси - VIII. Отрицателно действащи фактори - утъпкване и паша. Мерки за опазване няма.

Самодивско лале (*Lilium jankae* - сем. Liliaceae)

Многогодишно луковично растение. Разпространение - Планина Руй и Милевска планина. Обитава тревисти места и скални поляни между 1000 и 2500 м н.в. На силикатен и варовит терен. Среща се единично или в съобщества на къртъл и др. Цъфти VI-VII. Плодоноси - м.VIII. трицателно действащи фактори - паша, туризъм. Включен в списъка на защитени растения в България.

Родопска мишовка (*Minuartia rhodopaea* - сем. Caryophyllaceae)

Многогодишно тревисто растение с разпространение - Знеполе. Балкански ендемит. Обитава скалисти места и терени с плиткни скелетни почви. Има добра численост на популациите. Цъфти V-VIII, плодоноси VI-X. Отрицателни фактори - селскостопански и залесителни мероприятия.

Обикновена кандилка (*Aquilegia vulgaris* - сем. Ranunculaceae)

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - около град Трън. Обитава гори, храсталаци и тревисти съобщества в дъбовия и буковия пояс (500-1500 м н.в.). Цъфти V-VI, плодоноси VII-IX. Отрицателни фактори: събиране на букети.

Качулата боянка (*Erysimum comatum* - сем. Brassicaceae)

Двегодишно или многогодишно тревисто растение. Разпространение - около град Трън. Обитава скали и каменисти поляни, върху плиткни каменисти предимно хумусно-карбонатни почви в ксеротермния дъбов пояс до 650 м н.в. Цъфти и плодоноси V-VIII. Отрицателни фактори: паша и утъпкване от животни.

Фибигия, Щитовидна фибигия (*Fibigia clypeata*, *Farsetia clypeata* - сем. Brassicaceae)

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - около град Трън. Обитава сухи каменисти склонове, слънчеви тревисто-каменисти места до 1000 м н.в. Цъфти VI-VIII, плодоноси VIII-IX. Отрицателни фактори: паша.

Златоцветно прозорче (*Potentilla chrysantha* - сем. Rosaceae)

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - около град Трън. Обитава тревисти места из храсталаци и край гори, върху кафяви горски почви до 1000 м н.в. Цъфти IV-VI, плодоноси VI- VIII. Отрицателни фактори: паша, утъпкване и строителство.

Българско шапиче (*Alchemilla bulgarica* - сем. *Rosaceae*)

Многогодишно тревисто растение. Балкански ендемит. Разпространение - Руй и Милевска планина. Обитава планински ливади и пасища на кафяви горски почви. Образува малочислени популации в буковия пояс. Цъфти VI-VII, плодоноси VII- VIII. Размножава се и вегетативно. Отрицателни фактори: паша, утъпкване, косене и строителство.

Зеленоцветно шапиче (*Alchemilla viridiflora* - сем. *Rosaceae*)

Многогодишно тревисто растение. Балкански ендемит. Разпространение - Руй планина. Обитава тревисти места на хумусно-карбонатни почви. Цъфти VII-VIII, плодоноси VIII- IX. Отрицателни фактори - паша.

Длановиден ветрогон (*Eryngium palmatum* - сем. *Apiaceae*)

Двегодишно или многогодишно коренищно растение. Балкански ендемит. Разпространение – Знеполе, около град Трън. Обитава тревисти поляни, храсталаци и гори на варовити терени до 1000 м н.в. Цъфти VI-VIII, плодоноси X. Отрицателни фактори - утъпкване и стрителство.

Хуеция (*Huetia cynapioides* - сем. *Apiaceae*)

Многогодишно тревисто растение с грудка. Разпространение - Знеполе и Кървав камък. Обитава сухи ливади, пасища и каменливи поляни върху кафяви горски и хумусно-карбонатни почви в буковия пояс и над горната граница на гората. Цъфти VI-VII, плодоноси VII-VIII. Отрицателни фактори - паша и косене.

Планинска самодивска трева (*Peucedanum olygophyllum* - сем. *Apiaceae*)

Многогодишно тревисто растение, с разпространение - Милевска планина и Кървав камък. Обитава сухи тревисти и каменливи места, предимно на варовик. Цъфти VII-VIII, плодоноси VIII-IX. Отрицателни фактори - туризъм и залесителни мероприятия. Балкански ендемит.

Сръбско звънче (*Edraihthus serbicus* - сем. *Campanulaceae*)

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - край град Трън и Парамунска планина, по скални пукнатини и варовити сухи каменливи терени с плитка хумусно-карбонатна почва. Цъфти и плодоноси юли месец. Отрицателни фактори - утъпкване. Балкански ендемит.

Застрашени видове:

Горска съсънка (*Anemone sylvestris* - сем. *Ranunculaceae*)

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - Знеполе. Обитава сухи тревисти места на варовик до 1500 м н.в. Цъфти IV-VI, плодоноси VI-VII. Отрицателни фактори - събиране на букети и стопанска дейност.

Розов божур (*Paeonia mascula* - сем. *Paeoniaceae*)

Многогодишно тревисто растение. Разпространение - край село Ломница. Среща се в сечища и храсталаци върху добре развити, свежи до умерено влажни почви (500-1500 м н.в.). Цъфти V-VI, плодоноси VI-VII. Отрицателни фактори - събиране на букети и изсичане на горите.

Необходимите мерки за защита на различните редки и ендемични растения и фитоценози с цел запазване и възобновяване са:

- обявяване на някои от находищата за защитени местности;
- възстановяване на естествените местообитания на изчезнали видове и фитоценози;
- включване в списъка на защитените растения в България, както и в семенни банки;
- организация на сенокоса, използване на пасищата, събирането на билки и развитие на дърводобивната промишленост, в съответствие с възобновителните възможности на растителните съобщества.

Лов и риболов

Таблица № 11

Фауна – видов състав:

Клас	Видове
Бозайници	
Птици	
Влечуги	

Земноводни	
Риби	

Защитени територии

На територията на ДЛ "Трън" се намират следните защитени природни обекти:

Природна забележителност "Ждрелото" - обявена със Заповед № 1803/26.07.1961 на МГ, с обща незалесена площ 8,7 ха. Представлява скално образувание по течението на река Ерма на около пет километра северно от град Трън в землището на село Ломница.

Вековни дървета - единични вековни дървета в чертите на горския фонд.

Дърво № 1 - вековен цер. Намира се в землището на село Слишовци. Възраст 150 години, височина 18 м, обиколка 447 см;

Дърво № 2 - вековен цер. Намира се в землището на село Милославци. Възраст 150 години, височина 14 м, обиколка 456 см;

Дърво № 3 - вековен цер. Намира се в землището на село Ломница. Възраст 150 години, височина 15 м, обиколка 432 см;

Дърво № 4 - вековен цер. Намира се в землището на село Докьовци. Възраст 100 години, височина 8 м, обиколка 232 см.